

Bilakaera kontzientea

DIANA FRANCO EGUREN

Zer jakin behar dut? Norekin erlazioan behar dut? Non bizi behar dut? Ardura horiekin gabiltza gizakiok gure gizartearen baitan bizitza on baten ideia bizitzeko bidean. Ondo erantzuten ez badakigu, bazterretan geratu garen beldurrez.

Joan den astean, kanpoan geratzea beldur horren inguruan bi elkarrizketa izan ditut, biak Adimen Artifizialari lotuta. Lehena elkarte batekin: euren ardura da Adimen Artifizialen aurrean zein rol izan behar luketen ulertu nahia: erabiltzaile? Garatzaile? Beste leku batera begiratu? Azken batean, eurekin batera pertsona asko mugitzen dituzte, eta erantzukizuna handia da. Bigarrena, pertsona nagusi talde batekin izan da: ez dakite mugikorra ondo erabiltzen, eraldaketa digitaletatik kanpo sentitzen dira bada, eta Adimen Artifizialak zelan eragingo ote dien arduratuta daude.

Behin, Margarita Padilla aktibista eta informatikariak azaldu zidan "Internet egiten" lan egiten zuela. Garai hartan, ez nuen pentsatzen Interneten eragin zitekeenik, ezta nire esku halako garapen aukerarik egon zitekeenik ere. Azken aldian, ordea, Fedibertsoaren eztagarriekin, mundu osoan zehar beste Internet bat posiblea dela ikusten gabiltza.

Nik ez dut Adimen Artifizialik kontzienteki erabiltzen, nire minimunduan egiten ditudan gauzak ez dira hain konplexuak, eta nire burmuina apur bat estutuz lana aurrera atera dezaket. Argi dut, baina, konplexutasuna metatzen den esparruetan (zientzia, osasuna...) Adimen Artifiziala modu etikoa garatzea oso baliagarria izan daitekeela.

Internet egitea, gizartea egitea, harreman taldeak sortzea... gauza bera direla ulertzen hasi naiz. Gizaki bezala, bizitza onak bizitzeko bidean gure balioei eta gaitasunei loturiko erabaki kontzientek hartzearekin du harremana. ●

Balea eta izurde sarraskiaren aurkako boikota

AXIER LOPEZ

Faroe uharteetan, Ipar Atlantikoko artxipelago bat, Danimarkaren kontrolpean, urtero ehunka zetazeo hiltzen dituzte –normalean milatik gora-. Batzuek "tradizioa" deitzen diote, hainbat mendetako antzinatasuna duelako. Baina odolez gorritutako hondartzan zaurituriko ehunka izurde eta balearen irudi ezagun eta biralek gero eta zailago egiten dute "ohitura" horren justifikazioa.

Nazioarteko kanpaina bat dago abian Faroetako arrantzari boikota egiteko, praktika horiek egiten jarraitu bitartean. Paul Watson Fundazioaren eta ARDE animalien defentsa-erakundeak egindako ikerketaren berri eman dute *El Salton*. Espainiako Estatuan bederatzita supermerkatu eta arrantza-industria lotzen ditu praktika odoltsu horrekin.

"Espainiako bederatzita supermerkatu nagusiek saltzen dute Faroetako arrantza-eremuko bakailoa, eta horietako zazpik –Alcampo, ALDI, Mercadona, Carrefour, Consum, DIA eta Lidl– beren marka zuriarekin", adierazi du Julia Elizalde ARDEko bozeramaileak. El Corte Inglés eta Eroskik osatzen dute zerrenda. Saltzen dituzten marken artean daude Alkorta, Aliigator, Angomar, Dimar eta Pescanova.

"Faroetan arrantzatzen duten enpresek aktiboki parte hartzen dute baleen eta izurdeen ehizan", adierazi du Elizaldek. Hortik dator boikot deialdia.

BEHARRIK GABEKO "OHITURA"

"Ohitura" horri Grindadráp deitzen diote, eta batez ere pilotu-baleak,

Ipar Atlantikoko izurdeak eta Atlantikoko hegal zuriko izurdeak akabatzen dituzte. Laburrean hala da: arrantza-itsasontziak zetazeo taldeak jazartzen hasten dira, kala eta hondartzetara eramanarazteko. Han jendea dute zain, sokadun kakotxa eskuan, espirakuluan –arnasketa-zuloan– sartzeko, eta hala zetazeoak itsasertzerak erakartzeko. Behin hondarrera hurbilduta, aiztoekin bizkarrezur-muina ebakitzen diete. Prozesua amaitzen da beste pertsona batek lepoaren atzealdea moztzen dienean, bi odol-hodi garrantzitsuenak zartatzeko. Eta hala, odolustuta, hiltzen dituzte animaliak, ehunka.

Europar Batasunak eta Nazioarteko Baleontzien Batzordeko kide diren estatuek 2021ean Faroer Gobernuari eskatu zioten "baleen eta izurdeen ehiza zaharkituari berehala amaiera emateko". Urte hartan 1.428 zetazeo hil zituzten egun bakar batean. Halere, kasurik egin ez eta pasa den urtarrilaren 10ean egin zuten aurtengo lehen Grindadráp-a.

"Hastapenean, duela mende asko zentzua izan zezakeen. Animaliak harrapatzeak arrakasta-ratioa askoz txikiagoa zen, eta uharteetan bizi zirenentzat eskuragarri zegoen elikadura-iturri bakanetakoa zen", dio Watson fundazioko Cristina Gimenez. Egundak, ordea, "ez du batere zentzurik", eta gogorarazi du biztanleko errentarik altuena duen munduko lekuetako bat direla Faroerak, eta langabezia-tasa %1 ingurukoa dutela. "Ez dute inolako beharrik hori egiteko". ●